

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 31 października 2014 roku powódka H. W. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego H. W. (2) alimentów w kwocie po 800 zł miesięcznie, płatnych z góry do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat poczynając od dnia 1 listopada 2014 roku. Pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zostało oparte na następujących ustaleniach i rozważaniach :

Wyrokiem z dnia 16 stycznia 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w Ł. rozwiązał przez rozwód z winy obu stron związek małżeński H. W. (2) i H. W. (1). Strony zawarły związek małżeński w 1973 roku, z małżeństwa posiadają troje pełnoletnich dzieci. Do czasu narodzin dzieci małżonkowie pracowali zawodowo. Po narodzinach dzieci H. W. (1) przestała pracować, a rodzina utrzymywała się głównie z dochodów pozwanego. Z upływem czasu pomiędzy małżonkami zaczęło dochodzić do nieporozumień, co spowodowało, że około 1996 roku H. W. (1) wyprowadziła się od męża ze wspólnego domu stron położonego w N. i zamieszkała w mieszkaniu położonym w S., które wcześniej zakupiła dla córki A.. Od tego czasu strony pozostawały w separacji. H. W. (1) w 2007 roku została zaliczona przez (...) ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w S. do stopnia niepełnosprawności lekkiego. Orzeczenie zostało wydane na stałe. W kwietniu 2011 roku H. W. (2) doznał udaru mózgu z niedowładem prawostronnym i w okresie od 2 do 15 kwietnia 2011 roku był hospitalizowany w Szpitalu w Ł.. Powódka nie odwiedzała pozwanego w szpitalu ani ośrodka, w którym później przebywał, nie zajmowała się nim i nie wspierała w czasie choroby. W dniu 4 kwietnia 2012 roku H. W. (1) złożyła do Sądu Okręgowego w Ł. wniosek o całkowite ubezwłasnowolnienie H. W. (2). Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy w Ł. oddalił powyższy wniosek. W dniu 19 czerwca 2013 roku H. W. (1) nabyła prawo do emerytury. W 2013 roku powódka tytułem emerytury otrzymywała kwotę 665,11 zł, zaś od 1 marca 2014 roku wysokość świadczenia powódki wynosiła 675,27 zł. Emerytura powódki od 1 marca 2015 roku wynosi 880,45 zł miesięcznie. Po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne od 1 marca 2015 roku wysokość świadczenia do wypłaty wynosi 757,21 zł miesięcznie. Dochód pozwanej w 2014 roku wyniósł 9919,97 zł. W 2014 roku zdiagnozowano u powódki parkinsonizm oraz chorobę przewodu pokarmowego. Powódka nadal mieszka w mieszkaniu należącym do córki i ponosi koszty jego utrzymania, na które składają się: czynsz 147,06 zł, telewizja 31,93 zł, gaz 33,49 zł, woda 47,11 zł, energia 48,20 zł, fundusz remontowy 29,04 zł. Opłaca również ubezpieczenie w (...) w kwocie 33 zł miesięcznie. Na lekarstwa miesięcznie wydaje ok. 220,67 zł. Przyjmuje leki kardiologiczne, na epilepsję, leki jelitowe i na trzustkę. W połowie opłaca podatek od wspólnej nieruchomości położonej w N.. W roku 2014 podatek od powyższej nieruchomości został ustalony na kwotę 714 zł, natomiast w roku 2015 wynosi 738 zł. Pozwany w trakcie sprawy o rozwód pobierał rentę inwalidzką w kwocie 3300 zł. H. W. (2) na mocy Orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 19 września 2013 roku został uznany za trwale całkowicie niezdolnego do pracy i samodzielnej egzystencji do 30 września 2018 roku. Od 1 października 2013 roku pozwany otrzymywał rentę w wysokości 3136,31 zł netto miesięcznie. Renta pozwanego od 1 marca 2015 roku wynosi 3367,71 zł, do której przysługuje dodatek pielęgnacyjny w kwocie 208,17 zł. Po odliczeniu zaliczki na podatek i składki na ubezpieczenie zdrowotne wysokość świadczenia do wypłaty wynosi 3215,79 zł miesięcznie. H. W. (2) jest niesprawny ruchowo i wymaga pomocy osób trzecich przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Pozwany mieszka z M. S., która pomaga mu i prowadzi dom. Osoba ta opiekuje się pozwanym całodobowo. Na początku pozwany płacił jej po 600 zł i raz 500 zł. Obecnie za wykonywane czynności nie płaci opiekunce, natomiast zapewnia jej wikt i opierunek. M. S. otrzymuje emeryturę. Pozwany od 20 lat leczy się na cukrzycę i nadciśnienie tętnicze. W styczniu na leki wydał 180 zł. Leczy się również neurologicznie. Praktycznie co miesiąc ma prywatną wizytę u neurologa, której koszt wynosi 90 zł plus 85 zł na wykupienie leków. Pozwany wymaga rehabilitacji. Po dokonaniu wszystkich opłat, pozostaje mu około 200 zł. Pozwany chciałby kupić sobie wózek inwalidzki. Na sezon grzewczy musi zabezpieczyć około 6 ton węgla tj. koszt 6000 zł. Do tego kupuje

drzewo za kwotę 600 zł. Pozwany płaci podatek gruntowy 183 zł na kwartał, opłaca rachunki za wodę około 50 zł na pół roku, światło 340 zł na dwa miesiące, śmieci 20 zł na kwartał.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów, których wiarygodności nie kwestionowano.

Opierając się na powyższych ustaleniach, Sąd Rejonowy wskazał, że kwestię obowiązku alimentacyjnego pomiędzy byłymi małżonkami reguluje art. 60 k.r.o. oraz przytoczył podstawowe przesłanki przewidziane w obu paragrafach tego przepisu. Sąd Rejonowy zaznaczył, że zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa świadczenia alimentacyjne między rozwiedzionymi małżonkami stanowią kontynuację powstałego przez zawarcie związku małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy w zakresie utrzymania. Sąd pierwszej instancji wskazał, że w niniejszej sprawie bezspornym jest, iż obecnie powódka dysponuje niewielkimi środkami na swoje utrzymanie w wysokości 757,21 zł tytułem emerytury oraz nie podejmuje prac dorywczych. W 2014 roku zdiagnozowano u powódki parkinsonizm oraz chorobę przewodu pokarmowego, została też zaliczona przez (...) ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w S. na stałe do stopnia niepełnosprawności lekkiego. Mając powyższe na względzie Sąd Rejonowy uznał, iż powódka znajduje się w niedostatku. Jednocześnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że stan niedostatku jest elementem niezbędnym, ale niewystarczającym do uwzględnienia powództwa opartego na przepisie art. 60 § 1 k.r.o. bowiem zakres obowiązku alimentacyjnego wynikającego z tego przepisu wyznaczają zarówno usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, jak też możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Pozwany H. W. (2) został uznany za trwale całkowicie niezdolnego do pracy, jest on niesprawny ruchowo, wymaga pomocy osób trzecich przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, od 20 lat leczy się na cukrzycę i nadciśnienie tętnicze oraz neurologicznie. Wprawdzie pobiera wysoką rentę wynoszącą 3215 zł miesięcznie jednak po dokonaniu wszystkich opłat, pozostaje mu około 200 zł na życie. W ocenie Sądu Rejonowego możliwości zarobkowe pozwanego oraz koszty jego utrzymania uniemożliwiają zasądzenie od niego na rzecz powódki alimentów, a nadto żądanie zasądzenia alimentów od pozwanego na rzecz powódki w niniejszej sprawie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego ponieważ powódka wyprowadziła się od męża ze wspólnego domu stron i od tego czasu tj. od 1996 roku strony pozostawały w separacji, powódka nie odwiedzała pozwanego w szpitalu ani ośrodku, nie zajmowała się nim i nie wspierała w czasie choroby. W ocenie Sądu Rejonowego powódka w żadnym razie nie wykazała, aby w czasie małżeństwa troszczyła się o męża i знаła jego problemy tak, aby można było uznać, iż po stronie pozwanego istnieje teraz obowiązek kontynuacji obowiązku alimentacyjnego wobec byłej żony. Z uwagi na powyższe roszczenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Od wyroku Sądu Rejonowego apelację wniosła powódka, zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegającą na bezzasadnym przyjęciu, że możliwości zarobkowe pozwanego oraz koszty jego utrzymania uniemożliwiają zasądzenie od niego na rzecz powódki alimentów oraz, że istnieją okoliczności uzasadniające stwierdzenie, iż uwzględnienie powództwa pozostawałoby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, a także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na wynik sprawy, poprzez przyjęcie pełnej wiarygodności wyjaśnień składanych przez pozwanego w charakterze strony bez wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie. Konkludując powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie jej powództwa oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje. W uzasadnieniu apelująca podniosła, że Sąd Rejonowy przyjął bezkrytycznie twierdzenie pozwanego, że po pokryciu wszystkich wymienionych przez niego opłat pozostaje mu jedynie 200 zł na miesiąc tymczasem po odliczeniu od renty w wysokości 3367,71 zł wyliczonych przez pozwanego wydatków, które wynoszą łącznie 1155,20 zł miesięcznie pozwanemu pozostaje na życie nie 200 zł, a ponad 2200 zł miesięcznie. Apelująca podniosła także, że orzekając rozwód Sąd Okręgowy ustalił, że H. W. (2) postępował w stosunku do żony w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, m. in. wyganiał ją z domu i dopuszczał się wobec niej rękoczynów, a w orzecznictwie sądowym dominuje stanowisko, że ten kto swoim zachowaniem w stosunku do innej osoby narusza zasady współżycia społecznego nie może wobec niej powoływać się na treść art. 5 k.c.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona w zakresie w jakim skutkuje zmianą zaskarżonego orzeczenia. Zgodnie z § 1 art. 60 k.r.o., który stanowi podstawę materialno prawną rozpoznania powództwa o zasądzenie alimentów w niniejszej sprawie, małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego. Małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód z winy obojga małżonków. Nie ulega też wątpliwości, że jak prawidłowo ustalił i uzasadnił to Sąd Rejonowy, powódka znajduje się w stanie niedostatku.

Sąd Okręgowy nie podzielił natomiast oceny Sądu pierwszej instancji, że możliwości zarobkowe pozwanego oraz koszty jego utrzymania uniemożliwiają zasądzenie od niego na rzecz powódki alimentów. Pozwany pobiera rentę, której wysokość ponad czterokrotnie przewyższa emeryturę powódki. Obie strony mają określone schorzenia i posiadają ustalone stopnie niepełnosprawności, ponoszą też wydatki z tym związane. Nie można zgodzić się ze stwierdzeniem Sądu Rejonowego, że schorzenia pozwanego i związane z tym wydatki całkowicie uniemożliwiają mu alimentowanie znajdującej się w stanie niedostatku byłej żony. Zasadnie bowiem apelujący podniósł, że po odliczeniu wyliczonych miesięcznie wydatków pozwanemu nie pozostaje na utrzymanie jedynie kwota 200 zł, jak przyjął to Sąd pierwszej instancji, lecz kwota ponad 2000 zł. Wreszcie przytoczone przez Sąd Rejonowy okoliczności negatywnego zachowania się powódki miały miejsce w czasie trwania jej związku małżeńskiego z pozwanym i podobnie, jak określone zachowania pozwanego skutkowały rozwiązaniem małżeństwa z winy obojga małżonków. Zachowania te w żadnym wypadku nie mogą natomiast stanowić przesłanki oddalenia powództwa o alimenty wniesionego przez byłego małżonka po orzeczeniu rozwodu jeżeli znalazł się on w niedostatku. Okoliczności te, a w szczególności długotrwała separacja stron mogły ewentualnie stanowić o oddaleniu powództwa o zaspokojenie potrzeb rodziny toczącego się w oparciu o art. 27 k.r.o. w czasie trwania małżeństwa, nie są natomiast istotne w sprawie o zasądzenie alimentów opartego na art. 60 § 1 k.r.o. W niniejszej sprawie źródłem obowiązku alimentacyjnego pozwanego wobec powódki jest bowiem sama instytucja małżeństwa, jego rozwiązanie z winy obojga małżonków, stan niedostatku stwierdzony po stronie powódki oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. W ocenie Sądu Okręgowego możliwości te umożliwiają pozwanemu alimentowanie byłej żony kwotą po 500 zł miesięcznie, która wraz z emeryturą powódki umożliwi jej zaspokojenie najbardziej podstawowych potrzeb i wyjście ze stanu niedostatku. Należy też mieć na względzie, że dochód pozwanego nadal będzie ponad dwukrotnie przewyższał dochód powódki.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok zasądzając od pozwanego na rzecz powódki alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie poczynając od dnia 1 listopada 2014. W pozostałym zakresie apelacja została oddalona zgodnie z art. 385 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje tj. 1200 zł za pierwszą instancję i 600 zł za drugą – na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 7 ust. 1 pkt 11 i ust. 4 oraz § 13 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zaś o kosztach sądowych orzekł zgodnie z art. 13 ust. 1 u.o.k.s.